Жило в селі таке чесне та тихе подружжя, не тільки не лаялись, і сварки між ними ніколи ніякої не було; як кажуть: "любилися, кохалися, як голубів пара". Ангели, глядячи на щасливе їх життя, радувались і втішались, а чорту було не по нутру — найбільш од того, що не можна йому ніяк увійти до них у хату. Чого вже він не робив, як біля їх не заходжувавсь, щоб вони хоч полаялись! — нічого не вдіяв. Досадно чорту. "Що тут, — думає,— робити?" Далі згадав, що в сім же селі є преєхидна баба, збіса хитра й лукава; от він, недовго думавши, і прийшов до неї за порадою.

— Будь ласкава, бабусенько,— каже,— поможіть мені в мойому ділі, а я вам за се оддячу.

— Добре, кажи, чого тобі треба?.. Не первому такому ж чорту, як ти, я в пригоді стала.

— Чи ви знаєте оте гаспидське подружжя, Якова й Катерину, що в душі воно в мене сидить?

— Знаю, а що?

— Чи не можна б яким-небудь побитом розвести сю гемонську пару? Хоч би, принаймні, полаялись!

— Чому не можна? А що ти мені за се даси?

— Що душі твоїй завгодно.

— Червоні чоботи з срібними підківками!..

— Добре,— каже,— хоч І з золотими!

Згодились, а чорт віри не йме: "Як-таки,— думає,— я і чорт, а нічого не вдіяв, а то щоб вона, чорт батька зна що таке, баба, та зробила!"

Дурний, хоч і чорт! І того не знав, про що давно вже люди кажуть: що в старої єхидної баби десять чортів сидить, та ще й на двадцять сідала гуляють, що де чорт не справиться — туди бабу пішле!

Тільки баба випровадила чорта, зараз натягла на себе кожушанку та й побігла до церкви. Ще й в одного дзвона не дзвонили, а вона вже стоїть на бабинцю і хреститься та поклони б’є, а сама поглядає. Стали люди збиратись. Тільки вгляділа Якова, зараз до його і підскочила.

— Ой, жаль мені тебе, чоловіче! — каже, схиливши набік голову,— дуже жаль! Не знаю, як тебе й вирятувать, яку тобі й порадоньку дать!..

— Чого тобі треба від мене? — пита Яків.

— Ох, мій голубе! Велике, превелике горе тебе чека, нещасливого!

— Яке горе?

— Жінка тебе не любить, зрадила тобі небога, закохалася в Семена Прудкого і налагодилась тебе з світа зігнати, зарізати!..

— Скажена бабо, що ти кажеш? — скрикнув Яків.— Та в мене жінка тиха, як горлиця; вона мене любить — душі в собі не чує!

— Мій голубе сизий! Не ймии ж мені віри, коли не хочеш, тільки слухай, що я тобі казатиму та й роби, що сам знаєш...

— Кажи.

— Сьогодні, як вернешся од церкви додому, жінка стане тобі ськати в голові... Гляди ж: як побачиш ніж, швидше зскакуй, щоб вона не перетяла тобі горлянки!

— Тьфу на твого лисого батька! —скрикнув Яків, аж перехрестився.— Яке неподібне вигадує! Нехай воно на твоїй голові окошиться!..— Та од неї скоріш у церкву.

А чорт, перекинувшись горобцем, та з радощів аж підскакує та хвостиком вертить. Бачить диявольський син, що бісова баба гаразд-таки засмутила чоловіка, бо ввійшов у церкву і не перехрестився.

Катерина, випровадивши свого чоловіка до церкви, порається біля печі, весела й щаслива, як пташечка, а пісня так і виливається із самого серця: сказано — любить, щаслива, весела. І не схаменулась небога, як лихо затуркотіло у віконце.

— Хто там? — пита Катерина.

— Се я,— обізвалась баба.— Відчини!

Ввійшла баба в хату, збіднилась, хлипа, сіла на лаві і на добридень не сказала.

— Чого се, бабусю, ви такі смутні? — пита Катерина.

— Серденько моє, дитинко моя люба! — каже баба, важко зітхнувши. — Не питай мене, не з добрими вістями я до тебе прийшла... Лучче б мені, старій, і не дожить до сії лютої бідоньки...— І знову розпустила патьоки і заголосила на всю хату:

— Пропала ти, донечко, навіки пропала!.. Не любить тебе твій Яків — причарували його до себе злії люди, одвернули його од твого серця!..

— Оттаке вигадай! — каже молодиця, засміявшись.— Та такої вірної дружини, як мій Яків, нехай здоров буде, на всьому світі не знайти!

— Ох, лишенько моє! так і я думала, та не так воно вийшло. Слухай, серце. Позавчора приходила до мене удова Бистриха — щоб їй добра не було! — і просила зілля. "Нащо тобі?" питаю. Не хотіла спершу казати, а там і призналась: "Закохалась,— каже,— в Якова, Катерининого чоловіка... причарувати. Він дуже любить свою гладку жінку". Я й не дала: сказала, що в мене нема того зілля. Сьогодні отсе йду до церкви, зирк — аж твій Яків ходить біля Бистришиної хати, якось чудно дивиться і голову понурив. "Ох, мені лишенько,— думаю,— чого се він такий? Щось неблагополучно!" Скоріш у хату до Бистрихи; питаю, а вона усміхається та й каже: "Аж у Петриках достала того зілля". Як ножем мене в серце штрикнуло! Де б то не достала? Тільки глянула я на бідолаху, зараз і пізнала, що вже йому дано. Незчулась, як отсе і до тебе прибігла... Ох, мені лихо тяжкеє! пропала ж ти, моя горличко, навіки пропала!..

І знов заголосила на всю хату.

Слуха молодиця і вже не сміється: склепилися устонька й посиніли, сама — як крейда; на очах тремтять сльози; вся труситься і хапається за стіл, щоб не впасти.

— Бабусенько, ненько моя! — заголосила Катерина, облившись гіркими,— вирятуй же мене, нещасливу, вирятуй мого бідного Якова! Як він мене покине, то й я світ покину, сама на себе руки наложу!

— Вирятую, моє серденько, вирятую, не дам злій личині верховодить над вами! Тільки, моя голубонько, треба якнайшвидше одворожувати, поки ще твій Яків не перепив недопійла, поки супротивник не засів йому в потилиці... Чи нема в тебе гострого ножа?

Молодиця скоренько подала бабі ножа. От вона пошептала, пошахрувала над ним та й каже:

— Озьми ж сього ножа, і як вернеться од Бистрихи твій чоловік, то поськаєш йому в голові, а як засне, то сим ножем одріжеш у його прядку волосся і оддаси мені, то я зараз розіб’ю ті чари ік чортовій матері і приверну твого Якова знов до тебе!

Катерина аж руки цілує у бісової відьми та дякує, а чорт, сидячи на вікні, усе чує і весело б то йому, і страшно. "Не бісова баба! —думає.— Яка ж лукава та єхидна! З такою бабою і нашому братові небезпечно".

Потюпала вража баба додому, тільки поглядує на свої діряві черевики та думає, яка-то вона гарна буде в червоних чоботях! А бідна молодиця в своїй хаті місця собі не прибере: і руки ламле, і гірко плаче, серце кров’ю обливається.

І Яків смутний повертається додому. Хоч і не поняв бабі віри, однак важко стало на душі од одної чутки, що в його дружина невірна. Понуро увійшов у хату і спідлоб’я глядить на жінку. І Катерина не привітала його, не кинулась, як завжди, йому назустріч, стоїть, як у землю вкопана.

"Що сталося з моєю жінкою?" думає Яків, пильно на неї дивлячись.

"Се не мій Яків,— думає молодиця,— таким поглядом він на мене ніколи не дививсь!"

Посідали — одно до другого слова не промовить: у обох тяжко-важко на душі. Далі Катерина й каже:

— Якове, може б я тобі поськала в голові, поки страва упріє.

Аж здригнувся сердешний Яків, почувши се, аж груди йому заложило.

— Добре...— ледве промовив сердешний і подумав собі: "Мабуть, не брехала баба".

Ох, щось же не добром у сій щасливій хаті віщує! Ангели ховаються за образи, а чорт увійшов у сіни і за клямку вже береться.

Розчісує Катерина голову Якова і приглядується, чи не заснув він; а сердешному чоловікові не до спання: серце в його на шматки розривається. Аж ось здається їй, що вже він заснув. От вона тихенько й виймає з-під себе ножа, а Яків хап її за руку.

— Жінко!.. Що се? — І закипіло...

Ангели, заплющивши оченята, тікають з хати, а чорт ускочив у хату, зараз собі і кубелечко звив у пічурці.

Не зовсім-таки й збрехала вража баба: не жінка зарізала чоловіка, а чоловік жінку...

Лежить молодиця, як скошена квіточка; з пробитим серцем, вся підплила кров’ю, а безталанний чоловік рве на собі волосся, б’ється в сиру землю... Пропало любе життя на світі! пропала й душа!..

Поніс чорт вражій бабі чоботи, та вже тепер і йому страшно до неї підступити — дарма, що чорт. От він настромив на махові вила чоботи та так їй і оддав, щоб і не доторкнутись до гаспидської відьми.

Відсіля ж то й вироїлась приказка. Се, мовляв, така баба, що чорт їй на махових вилах чоботи оддав.